

**ДО 20-РІЧЧЯ
КАФЕДРИ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ
ТА МЕРЕЖ**

Шановні читачі та автори 25-го ювілейного випуску Вісника Національного університету “Львівська політехніка” серії “Інформаційні системи та мережі”! Вже впродовж 19 років у Віснику Львівської політехніки серії “Інформаційні системи та мережі” презентуються результати оригінальних досліджень в галузі комп’ютерингу, і зокрема інформаційного моделювання, систем баз даних та знань. Редакційна колегія щиро вітає Вас з ювілеєм, адже серія “Інформаційні системи та мережі” набула заслуженого авторитету та широкого визнання як фахове наукове видання. За роки виходу у світ у випусках серії з’являлися результати актуальних наукових розвідок, оперативно висвітлювалися результати досліджень потужних наукових шкіл, відомих та молодих вчених, пошукувачів наукових ступенів та вчених звань. Загалом у випусках серії “Інформаційні системи та мережі” фахового вісника, ініціатива започаткування якої у 1997 році належала викладачам та науковцям тоді ще зовсім “юної” кафедри інформаційних систем та мереж Львівської політехніки, опубліковано близько 800 наукових праць, статей, аналітичних оглядових матеріалів, розлогих анотацій та рецензій на наукові монографії, підручники та навчальні посібники для студентів вишів України, що навчаються за спеціальностями освітньої галузі “Інформаційні технології”. Наше фахове наукове видання завжди ґрунтувалося на принципах об’єктивності, високої професійності та підтримки молодого вітчизняного науковця та пошукувача, який особливо гостро потребує авторитетної допомоги, толерантного ставлення з боку професійної спільноти.

У 2015 році виповнилося 20 років з дня утворення у Львівській політехніці кафедри інформаційних систем та мереж, що, по суті, зафіксувало факт цілісної сформованості в університеті нової молоді наукової школи з інформаційного моделювання, систем баз даних та знань, лідером якої є доктор технічних наук, професор В. В. Пасічник, а основи її ще у 1978 році заклали відомі у світі українські вчені-кібернетики професори Віктор Михайлович Глушков та Анатолій Олександрович Стогній.

Виховання молодого покоління вчених-дослідників та водночас високофахових викладачів у галузі комп’ютерингу було і залишається основним завданням, яке сформулювали засновники наукової школи і продовжують втілювати в життя їхні вихованці та послідовники. Фаховий вісник серії “Інформаційні системи та мережі” є одним із наріжних каменів конструкції, що забезпечує підтримку та розвиток нині авторитетної наукової школи, яка є предметом гордості не лише Львівської політехніки. Мережева наукова комунікація, яку реалізує та підтримує фахове наукове видання – серія “Інформаційні системи та мережі” збірника наукових праць “Вісник Національного університету “Львівська політехніка” – є ефективним інструментом вирішення широкого кола питань, пов’язаних із висвітленням результатів наукових пошуків та ефективною іміджевою промоцією вітчизняної науки загалом та наукових здобутків вчених і викладачів Львівської політехніки в галузі комп’ютерингу зокрема.

Видання серії “Інформаційні системи та мережі” збірника наукових праць “Вісник Національного університету “Львівська політехніка” започатковано у 1997 р. З врахуванням нумерації збірника наукових праць першому випуску нової серії було присвоєно черговий номер 315.

У вступній статті до цього номеру (1997, № 315) нової серії збірника наукових праць відповідальний редактор доктор техн. наук, професор В. В. Пасічник задекларував місію видання: високофахово висвітлювати “прикладні аспекти інформатики, зокрема питання побудови інформаційних систем та мереж, які ґрунтуються на новітніх інформаційних технологіях та передових методиках їх побудови”. Передбачалося публікувати статті, які б містили результати “практичних втілень молоді творчої наукової думки аспірантів та докторантів”, “дослідження пошукувачів, що яскраво вирізняються своєю актуальністю та спрямованістю на перспективу”, а також наукові розвідки відомих науковців та практиків, які “професійними здобутками

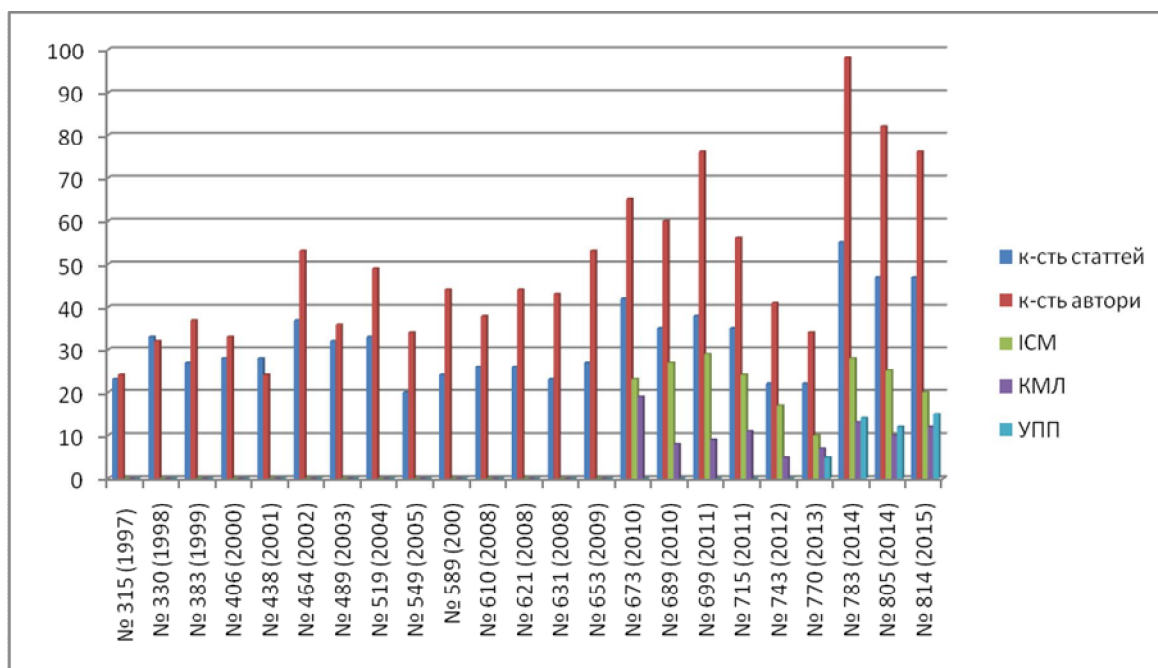
забезпечують лідерство своїх наукових шкіл та напрямків в теоретичній та прикладній інформатиці”. У збірник матеріали відбиралися за такими тематичними розділами:

- теоретичні основи інформатики та кібернетики;
- інформаційне моделювання, інженерія знань;
- системи баз і банків даних та знань;
- інтелектуальні системи прийняття рішень;
- розподілені інформаційні системи та мережі;
- прикладні інформаційні системи та їх застосування.

До складу редколегії першого випуску увійшло 12 науковців: доктори технічних наук В. В. Пасічник, Г. П. Кожевнікова, Г. Г. Цегелик, Р. П. Базилевич, В. В. Різник, доктор фізико-математичних наук П. І. Каленюк та кандидати технічних наук Ю. В. Яцишин, Ю. А. Берко, Є. В. Буров, Т. О. Малюта, Ю. А. Тавпаш, кандидат економічних наук А. В. Катренко, а також науковий співробітник І. В. Якушева.

Згодом до редакційної колегії у різні періоди її роботи входили доктори технічних наук Р. А. Бунь, П. І. Жежнич, Р. М. Камінський, В. В. Литвин, М. В. Лобур, С. А. Лупенко, М. О. Медиковський, Ю. В. Нікольський, А. Ф. Обшта, А. М. Пелещин, Ю. М. Романишин, Б. П. Русин, Л. С. Сікора, І. Г. Цмоць, Н. Б. Шаховська, доктор фізико-математичних наук Р. В. Слоньовський, кандидат технічних наук П. О. Кравець. До складу редколегії введено закордонних науковців: Оксану Бігун (США), Джоба Маркуса (США), Евелін Ватовец (Словенія), Миколу Карпінського (Польща), Павела Кордіка (Чехія), Ладислава Новака (Словаччина), Міхаела Покойови (Німеччина), Зорана Цекеревача (Сербія).

Кількість статей у випусках поступово зростала. Так, перший випуск серії (1997, № 315) містив 23 статті, наступний (1998, №330) – 33 статті. Найбільшу ж кількість наукових статей було опубліковано у № 673 за 2010 рік. Кількість авторів, що подавали результати своїх наукових розвідок для публікації у Віснику цієї серії, також поступово збільшувалася і у № 783 за 2014 рік досягла 92 осіб (див. діаграму 1).

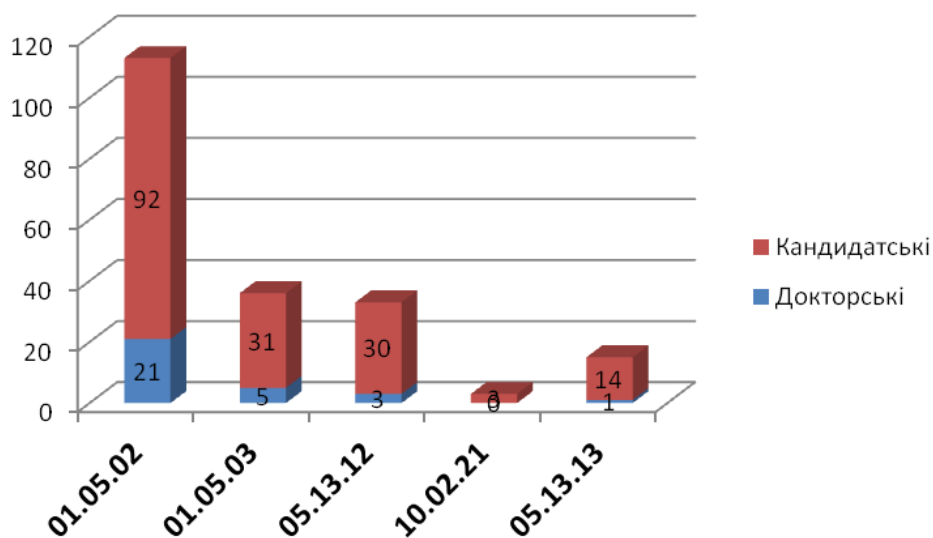
Діаграма 1. Динаміка публікацій Вісника серії “Інформаційні системи та мережі”

Статті у перших випусках серії не поділялися на розділи. Згодом редакційна колегія прийняла рішення започаткувати у № 673 (2010 р.) розділи “Інформаційні системи, мережі та технології” та “Комп’ютерна та математична лінгвістика”, а з 2013 року (№ 770) – “Управління проектами та програмами”. Починаючи з №783 (2014 рік) всі випуски серії містять розширені анотації, які практично є короткими рефератами статей англійською мовою.

Вісник Національного університету “Львівська політехніка” серії “Інформаційні системи та мережі” має тематичне спрямування за галуззю технічних наук згідно з Наказом МОН України “Про затвердження Переліку наукових спеціальностей” № 1057 від 14.09.2011 (зарєєстровано 30 вересня 2011 р. за № 1133/19871). У минулому році згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 12.05.2015 № 528 було підтверджено фаховість Вісника.

З моменту заснування серії “Інформаційні системи та мережі” Вісника Національного університету “Львівська політехніка” його редколегія активно співпрацює з багатьма спеціалізованими вченими радами. Така співпраця для членів редколегії, які водночас представляють в них відповідні наукові спеціальності, є вельми корисною, оскільки дає змогу забезпечувати необхідний рівень наукових публікацій, поданих до фахового вісника. Загалом проблематика статей, що публікуються у серії “Інформаційні системи та мережі” Вісника Національного університету “Львівська політехніка”, охоплює профілі наукових спеціальностей у галузі технічних наук групи “Інформатика, обчислювальна техніка та автоматизація”, зокрема: 05.13.03 – Системи та процеси керування; 05.13.05 – Комп’ютерні системи та компоненти; 05.13.06 – Інформаційні технології; 05.13.07 – Автоматизація процесів керування; 05.13.09 – Медична та біологічна інформатика і кібернетика; 05.13.12 – Системи автоматизації проектувальних робіт; 05.13.21 – Системи захисту інформації; 05.13.22 – Управління проектами і програмами; 05.13.23 – Системи та засоби штучного інтелекту, а також трьох спеціальностей групи 01 – Інформатика і кібернетика (технічні науки), а саме 01.05.02 – Математичне моделювання та обчислювальні методи; 01.05.03 – Математичне та програмне забезпечення обчислювальних машин і систем; 01.05.04 – Системний аналіз і теорія оптимальних рішень та нової для Львівської політехніки наукової спеціальності 10.02.21 – Структурна, прикладна та математична лінгвістика (технічні науки). Такий підхід сприяє активному розвитку в університеті загалом і на кафедрі ІСМ зокрема наукової школи, лідером і керівником якої є незмінний науковий редактор серії “Інформаційні системи та мережі” Вісника Національного університету “Львівська політехніка” професор В. В. Пасічник.

Наведемо надану вченим секретарем спеціалізованої вченої ради Д 35.052.05, д-ром техн. наук, професором Р. Бунем діаграму, на якій подано відомості щодо захисту дисертацій за профільними для серії “Інформаційні системи та мережі” Вісника Національного університету “Львівська політехніка” спеціальностями (діагр. 2).

Діаграма 2. Кількість дисертацій, захищених за спеціальностями ради Д 35.052.05

Першими авторами нової серії “Інформаційні системи та мережі” “Вісника Національного університету “Львівська політехніка” у 1997 році були викладачі та науковці кафедри інформаційних систем та мереж.

Аналіз публікацій першого випуску засвідчує широту тематики, яку охоплюють автори публікацій.

Так, у статті А. Ю. Берка проаналізовано застосування реляційного числення із змінними – кортежами для представлення залежностей у реляційних базах даних. У низці статей Є. В. Бутова подано результати напрацювань щодо проектування розподілених інформаційних систем. У статті Т. В. Вервеги та Т. В. Кицмея аналізуються особливості застосування класів еквівалентності для моделювання нечіткостей в реляційних базах даних. П. І. Жежнич подає результати дослідження методів побудови інформаційних систем на основі часових баз даних. А. В. Катренко та І. Ю. Бобало розглядають основні тенденції розвитку методів проектування інформаційних систем. Колектив авторів у складі Р. Б. Кравця, А. В. Мікули, А. М. Пелецишина аналізує отримані результати щодо розроблення комплексних інформаційних систем архітектури “клієнт-сервер” на прикладі АСУ “ЗБУТ-ФІНАНСИ”. Р. Б. Кравець подав статтю “Введення в технологію організації сховища даних”. Т. О. Малюта ділиться досвідом створення та експлуатації автоматизованих систем бухгалтерського обліку в Державному університеті “Львівська політехніка”. У статтях першого випуску подано результати дослідження, проведеного під керівництвом В. В. Пасічника:

– Ю. В. Нікольського, Д. О. Тарасова щодо формування концепції інформаційної системи “Ресурс власників іменних цінних паперів”;

– Ю. А. Тавпаша з приводу коректності виконання операцій із кортежами та визначальних співвідношень при зміні стану бази даних;

– В. Я. Крайовського, Ю. В. Нікольського щодо функціональності інформаційної системи, яка забезпечує підтримку пошукових процедур з використанням активної інформаційної геокомпоненти.

Низка статей А. М. Пелецишина присвячена розробленню програмного забезпечення та інформаційних систем у WEB-середовищах. Результати подібних досліджень, але щодо розподіленої інформаційної системи збуту готової продукції опубліковано у статті Є. В. Бутова, Д. В. Грабовецького. Аналіз специфічних математичних аспектів фундаментальної науки інформатики та узагальнення міри складності обчислення рекурсивних функцій подано у статті Ю. В. Яцишина. Я. В. Любінець у своїй статті розглядав одне з розширень часової реляційної алгебри.

У перших випусках серії її науковий редактор підводив підсумки творчої роботи редакційної колегії. У другому випуску (1998, № 330) серед досягнень зокрема названо: розширення географічного представлення місця праці авторів; різноманітність тематики; подання результатів актуальних досліджень, які мають пріоритетно-перспективний характер; спрямованість прикладних аспектів на розв’язання цікавих задач та проблем; підтримка в опублікуванні наукових розвідок молодих дослідників-початківців, що, як з’ясувалося згодом, додавало оптимізму та впевненості в майбутньому; високі теоретичний фундамент і математична культура авторських текстів.

У вступній статті третього випуску (1999, № 383) зазначено його особливість, а саме – приуроченість двадцятій річниці молоді наукової школи з інформаційного моделювання, систем баз даних та знань, що почала діяти від 1978 року у Львівському політехнічному інституті.

У цьому випуску серії наголошено на успішності кроків редколегії щодо підготовки перших трьох випусків: робота авторів та редакційної колегії в процесі формування збірника набула рис систематичного, планомірного процесу; редакційній колегії вдалося долучити до співпраці нових молодих пошукувачів, аспірантів та докторів, фахівців у галузі інформаційних систем та мереж відомих фірм та підприємств, що дало змогу представити прикладний аспект інноваційних системних розробок та інформаційних технологій.

(Огляд публікацій усіх випусків серії “Інформаційні системи та мережі” Вісника Національного університету “Львівська політехніка” буде подано у наступному випуску цієї серії).

Останнім часом у Львівській політехніці набули актуальності дискусії щодо місця, ролі та ефективності наукових часописів, засновником яких є університет. У цьому контексті доцільно сформулювати наше бачення ролі і місця серії “Інформаційні системи та мережі” фахового Вісника, який видається в Національному університеті “Львівська політехніка” вже впродовж 19-ти років.

По-перше, наш багаторічний досвід забезпечення якісної роботи редколегії підтверджує доцільність та високу ефективність оперативного опублікування результатів “найсвіжіших” наукових досліджень, зокрема тих, які проводять аспіранти та докторанти в одній з найдинамічніших науково-технічних галузей – комп’ютерингу у широкому спектрі освітніх та наукових спеціальностей.

По-друге, завоювання та багаторазове підтвердження кваліфікованою науковою спільнотою фаховості серії “Інформаційні системи та мережі” Вісника та права публікування наукових результатів, що включаються до дисертаційних робіт, засвідчує високий рівень та авторитетність загальновідомої наукової школи Львівської політехніки з інформаційного моделювання, систем баз даних та знань.

По-третє, залучення до роботи в складі редакційної колегії Вісника серії “Інформаційні системи та мережі” поряд з професорами Львівської політехніки багатьох авторитетних зарубіжних вчених та професорів відомих університетів, без сумніву, посилює іміджеві позиції політехніки загалом і провідних наукових шкіл та окремих науковців нашого вишу.

По-четверте, лояльна фінансова політика щодо тиражування наукового фахового видання, висока якість поліграфії та виважені, помірковані позиції щодо оплати авторами публікації результатів своїх наукових пошуків позитивно вирізняє Вісник Національного університету “Львівська політехніка” серії “Інформаційні системи та мережі” серед аналогічних видань інших українських університетів.

По-п’яте, наявність розлогих, якісних англійських анотацій наукових статей дає нам змогу стверджувати про повну відповідність цього видання вимогам, які висуваються до аналогічних наукових видань при ухваленні рішень щодо віднесення їх до категорії реферованих у міжнародних наукометричних базах даних.

На жаль, досягти позитивного результату в цьому аспекті щодо серії “Інформаційні системи та мережі” Вісника Національного університету “Львівська політехніка” заважає штучно сформована проблема єдиного уніфікованого номера міжнародної класифікації ISSN, який без належного системного обґрунтування присвоєний всім без винятку серіям цього видання. Ця недоречність заважає ефективному просуванню і включенню Вісника серії “Інформаційні системи та мережі” до списків реферованих у міжнародних наукометричних базах даних наукових часописів.

Ми глибоко переконані у тому, що фаховий Вісник серії “Інформаційні системи та мережі” Національного університету “Львівська політехніка” достойно виконує свою місію, відіграє важливу роль і є сучасним та ефективним інструментом як наукової комунікації, так і широкої популяризації результатів досліджень та високотехнологічних розроблень політехніків: науковців, аспірантів, докторантів, магістрів. Десятки, а то й сотні разів редакційна колегія Вісника серії “Інформаційні системи та мережі” отримувала вдячні відгуки читачів та авторів щодо високого професіоналізму та якості нашої загалом доволі копійки, на перший погляд не помітної, але вельми потрібної роботи.

Якість наукової публікації, яка виходить у світ, суттєво залежить від двох взаємозалежних факторів.

По-перше, якість визначається як рівнем проведеного наукового дослідження, так і рівнем подання відомостей про одержані нові наукові результати.

По-друге, якість забезпечується системною та фаховою роботою редакційної колегії відповідного часопису чи збірника.

Робота відповідального редактора серії фахового наукового Вісника “Інформаційні системи та мережі” впродовж всіх років його виходу у світ зосереджувалась саме на цих двох ключових моментах забезпечення якості наукових публікацій. Значну увагу звертали на формування відповідного авторського пулу, його активне стимулювання до співпраці, налагодження ефективних комунікаційних каналів, формування творчих ділових партнерських відносин між авторами та членами редакційної колегії.

Якщо ж розглянути специфічні, багаторазово верифіковані технологічні процедури та етапи опрацювання авторських наукових рукописів, які надходять на адресу редколегії Вісника серії “Інформаційні системи та мережі”, то їх послідовність є такою:

1. Після опрацювання пакета супровідних до статті документів: листа-клопотання з проханням опублікувати статтю у Віснику серії “Інформаційні системи та мережі” та двох рецензій, поданих докторами наук за відповідним профілем, він обов’язково проходить етап внутрішнього (в межах редакційної колегії) рецензування та аналізу.

2. Проводиться антиплагіатний контроль поданих матеріалів, причому ця процедура реалізовується двічі з використанням двох різних програмних пакетів, що підвищує рівень впевненості в його результатах.

3. Одержані аналітичні результати внутрішнього рецензування роботи один із членів редколегії та антиплагіатного контролю подає авторам для відповідного врахування та внесення коректив до тексту рукопису.

4. Після завершення опрацювання зауважень авторами редколегія повторно розглядає статтю та ухвалює прикінцеві рішення щодо їх включення у чергове число Вісника серії “Інформаційні системи та мережі”, яке надалі проходить акцептування на засіданнях кафедри ІСМ та Вченої ради ІКНІ.

На перший погляд громіздкі процедури розгляду рукопису статті реалізуються доволі оперативно, оскільки їх виконують в режимі он-лайн та в реальному часі. В цьому велика і визначальна заслуга технічних секретарів редколегії Вісника серії “Інформаційні системи та мережі”, якими впродовж всього періоду його виходу в світ, починаючи з 1997 року, були науковий співробітник І. В. Якушева, кандидати технічних наук О. Б. Вовк та В. А. Висоцька.

Останні декілька років особливу увагу редколегія звертає на підготовку та подання розлогих англійських анотацій до статей, що публікуються у віснику. Великий обсяг робіт в цьому аспекті виконують викладачі кафедри прикладної лінгвістики, за що їм особлива вдячність від авторів та членів редакційної колегії. Окремо висловлюємо подяку завідувачеві кафедри прикладної лінгвістики, доктору філологічних наук професору О. П. Левченко.

Аналітичні матеріали за 25-ма випусками фахового Вісника Національного університету “Львівська політехніка” серії “Інформаційні системи та мережі” за період від 1997 до 2015 роки підготували доктор технічних наук, професор, професор кафедри ІСМ, лауреат Державної премії України в галузі науки та техніки **В. В. Пасічник** та доктор наук з соц. комунікацій, ст. наук. співр., професор кафедри ІСМ, заступник завідувача кафедри ІСМ **Н. Е. Кунанець**.